Puhtaan teollisuuden ohjelman valtiontukipuitteet – E 24/2025 vp

Talousvaliokunta 14.5.2025

Kaupallinen neuvos Olli Hyvärinen,
teollisuusneuvos Pekka Grönlund

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Komission ehdotus puhtaan teollisuuden ohjelman valtiontukipuitteista

- **Tausta:** pitkään jatkunut keskustelu valtiontukipolitiikan roolista EU:n eri politiikkatavoitteiden edistäjänä (puhdas siirtymä, elpyminen kriiseistä, EU:n kilpailukyky) vs. toimivat sisämarkkinat

- **Ehdotuksen tavoite:** vauhdittaa uusiutuvan energian käyttöönottoa ja teollisuuden vähähiilistämistä sekä varmistaa puhtaan teollisuuden riittävä valmistuskapasiteetti EU:ssa

- **Sisältö** perustuu pitkälti alun perin tilapäisiksi suunniteltuihin kriisi- ja siirtymäpuitteisiin ja niistä kertyneeseen kokemukseen**.**

- **Kesto:** säännöt olisivat voimassa 31.12.2030 asti (nykyiset tilapäiset säännöt 31.12.2025 asti)

- **Tukiohjelmien käyttöönotto** edellyttää komission hyväksyntää

➢**Yksinkertaistuksia ja helpotuksia, esimerkiksi**

- Tuen myöntäminen: tukea ei tarvitsi myöntää tarjouskilpailumenettelyssä; tuen määrän määrittäminen helpotetusti
- Valtiontukivalvonta: valtiontukien myönteisiä ja kielteisiä vaikutuksia ei arvioitaisi yksityiskohtaisesti, vaan tuet sallittaisiin yksinkertaistettujen ”safe harbour”-kriteerien pohjalta. Tuella oletetaan olevan ”kannustava vaikutus”, ”ei kilpailua vääristäviä vaikutuksia”

Keskustelu 2022-2023

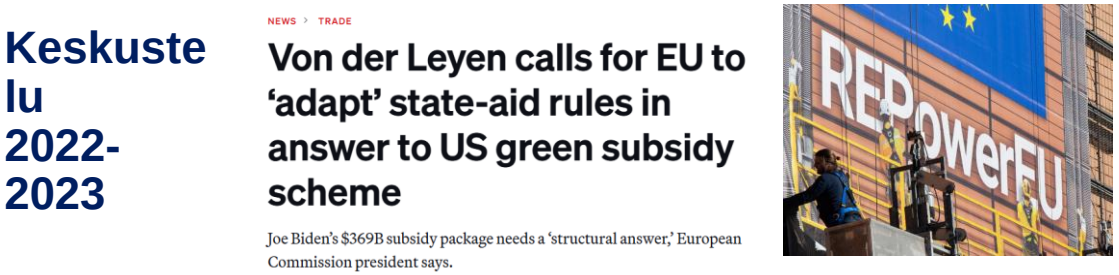

Keskustelu 2024-2025

Kriisi- ja siirtymäpuitteet – politiikkatavoitteet 2023-2025

1) Riippuvuuksien vähentäminen Venäjän fossiilista polttoaineista

a. Tuet uusiutuvan energian vauhdittamiseen
b. Tuki teollisuuden vähähiilistämisinvestointeihin

2) Tuet strategisen tuotantokapasiteetin vahvistamiseen/nettonollatalouteen (IRA-lainsäädäntöön vastaaminen)

➢ Valmistavan teollisuuden investointituet
➢ Matching-tuki eli tuen korottaminen 3. maiden tasolle

Puhtaan teollisuuden valtiontukipuitteet – politiikkatavoitteet 2025-2030?

1) Uusiutuvan energian käyttöönoton vauhdittaminen
   - Uutta: tuet fossiilittoman joustoihin ja kapasiteettimekanismeihin

2) Teollisuuden vähähiilistämisinvestoinnit

3) Puhtaan teollisuuden teknologioiden vauhdittaminen (= valmistavan teollisuuden tuet)

a) Tukiohjelmat ja tuen matching sallittu

b) Uutta: nopeutetut poistot puhtaan teollisuuden tuotteille

4) Yksityisten investointien riskien vähentäminen

Jakso 4: Uusiutuvan energian käyttöönoton nopeuttaminen

Uusiutuvan energian käyttöönoton nopeuttaminen

- **Tuen voi myöntää investointitukena (4.1.1 jakso) tai suorana hintatukena hinnanerosopimusten muodossa (4.1.2 jakso)**
- **Investointitukien osalta sallittua: laajasti uusiutuvan energian ja polttoaineiden tukeminen myös varastointi**
  - Vähähiilinen vety ei tukikelpoista
- **Hankkeiden 36 kk valmistumisvaatimukselle jatkoa - mukana tiettyjä helpotuksia**
- **Pienten hankkeiden ja pk-yritysten yksinkertaistetut säännöt jatkuvat**

Fossiilittoman jouston tukimekanismit ja kapasiteettimekanismit

- **Uudet tuet mahdollisia sähkömarkkinoiden toimitusvarmuuden kehittämiseksi**
  - Tuki tavoitemallin mukaiseen kapasiteettimekanismit ja strategisen reservin tuet (sähköasetuksen 20 ja 26 artiklat)
  - Fossiilisen jouston tukimekanismi

Jakso 5: Teollisuuden vähähiilistäminen ja energiatehokkuus

- **Laaja soveltamisala:** kaikkea teollisuutta voidaan tukea CID:n tarkoituksen mukaisesti (pl. palvelut, alkutuotanto etc.)

- Tuen myöntämisen edellytyksenä joko **päästövähennykset tai energiatehokkuuden** paraneminen

- **Aiempaa teknologianeutraalimpi lähestymistapa** (CCUS, RFNBO ja vähähiilinen vety etc.) + tietyin edellytyksin myös maakaasu
    - Vähähiilisen vedyn tukeminen sidottu uusiutuvan sähkön osuuteen jäsenmaassa + 10%

- **Tuen määrän määrittäminen** joko tuki-intensiteetin, rahoitusvajelaskelman tai tarjouskilpailumenettelyn perusteella

- **Tuella ei enää enimmäisylärajaa:** yli 200 MEUR tuet ovat mahdollisia, mutta niistä erillinen notifiointi ja oikeasuhteisuuden arviointi (ei arvioida kilpailun vääristymiä yms**)**

Jakso 6: Puhtaan teknologian tuotannolliset investoinnit

- **Soveltamisala kriisi- ja siirtymäpuitteiden mukainen** (akut, aurinkopaneelit, tuuliturbiinit, lämpöpumput, elektrolyysilaitteet ja hiilidioksidin talteenotto-, hyödyntämis- ja varastointilaitteet) + keskeiset komponentit ja kriittiset raaka-aineet

- **Tuki mahdollista myös aluetukialueiden ulkopuolella → huomattava sääntöjen löyhennys, sillä vakiintuneesti valmistavan tuotannon tuet sallittuja vain aluetukialueilla**

Tukiohjelmien mukaiset tuen enimmäismäärät ja enimmäistukitasot

- Aluetukialueiden ulkopuolella 75 MEUR ja 15%
- Ns. C-tukialueella (Suomen tukialueet): 100 MEUR ja 20%
- EU:n vähiten kehittyneillä alueilla: 175 MEUR ja 35%

- **Yksittäiset tuet: mahdollistaa tuen ”matchingin”, korotus EU-alueen ulkopuolisen maan tasolle**
  - Tuen ylärajan määrittää esim. Washington tai Peking (vertailu vaihtoehtoiseen sijaintipaikassa myönnettävään tukeen ja hankkeen kannattavuuteen)
  - Helpotus: tuen edellytyksenä ei ole enää kohdentuminen aluetukikelpoisille alueille tai useamman jäsenvaltion alueelle

Jakso 6-7: uusia työkaluja kysynnän edistämiseksi ja sijoittajien kannustamiseksi

- **Kysynnän edistäminen = porkkanaa valmistavan teollisuuden laitteistojen hankkijoille**
  - Nopeutettujen poistojen (verotus) käytöllä kannustetaan yrityksiä hankkimaan puhtaan teknologian laitteistoja

- **Yksityisten investoijien riskien vähentäminen**
  - Jäsenvaltiot voivat perustaa julkisilla varoilla rahastoja, joilla vähennetään yksityisten investoijien sijoitusriskiä hankkeissa jotka kuuluvat sääntöjen soveltamisalaan (uusiutuva energia, teollisuuden vähähiilistäminen ja puhtaan teknologian tuotannolliset investoinnit tech)
  - Oman pääoman ehtoista rahoitusta, lainoja ja takauksia
  - Tuki myönnettäisiin rahoituksen välittäjän välityksellä – enimmäismäärä 100 meur per yritys
  - Yksityisten sijoittajien osallistumiselle tarkempia kriteerejä

Suomen kanta - yleiskuva:

Yleistä: Valtiontukipolitiikan faktapohjaisuus, tasaveroisten toimintaedellytysten turvaaminen sisämarkkinoilla, kohdentuminen markkinapuutteisiin

➢ Ei esitetty näyttöä/vaikutusarvioita siitä, että ehdotus on tässä laajuudessa perusteltu

➢Ensisijaisesti tulisi irtautua alun perin tilapäisiksi suunnitelluista valtiontukisäännöistä

Erityinen kritiikki a) 5 vuoden voimassaoloaikaan, b) tuotannollisten investointien tukiin ml. matching

- Tiukennusehdotuksia puhtaan teknologian investointitukiin: tuen kohdentaminen innovaatioihin, kriteerien tiukentaminen

- Neutraali/pääosin myönteinen kanta yksityisten investoijien kannustamiseen

- Väljennys- ja tiukennusehdotuksia uusiutuvan energian ja teollisuuden vähähiilistämistukiin

Suomen kanta - tarkemmin

Uusiutuva energia:

- Säännöt mahdollistavat pääosin tukien myöntämisen kansallisille hankkeille
- 36kk valmistumismääräaikaa lievennetty tiettyjen hankkeiden osalta, mutta edelleen tiukka etenkin uuden teknologian ja muutoin riskipitoisten hankkeiden osalta.
- Fossiilittoman jouston ja kapasiteettimekanismien osalta myönteinen suhtautuminen.
  - Pitkäaikaisjousto ja vuodenaikasidonnainen jousto tulisi kuitenkin huomioida paremmin.
  - Tehoreservin osalta tulisi hyväksyä vuotta pidemmät sopimuskaudet.

Teollisuuden vähähiilistäminen:

- Aikaisempaa teknologianeutraalimpi lähestyminen
- CCUS-hankkeet tunnistetaan aiempaa paremmin, mutta biogeenisten CO2-päästöjen talteenotto tulisi tunnistaa erikseen
- Vähähiilistä vetyä koskevat säännöt lieventyneet, mutta edelleen tuotanto ei olisi tukien piirissä. Käyttöinvestointien osalta säännöt asettavat EU-maat epätasavertaiseen asemaan.
- Tärkeää löytää tasapaino, jossa aidosti päästöjä vähentävät investoinnit tuen piirissä, vaarantamatta kuitenkaan Suomen kilpailuetuja
- Suurten tukien hyväksyttävyyden tarkempi arviointi ja kriteerien tiukentaminen

Kiitos!

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet